

COVID 19, 'building back better'

Datarapport Elever 0-2 klassetrin Generel rapport fra forskningsprojektet

Rapportens forfattere:

Ane Qvortrup
Casper J. D. Jensen

Projektdeltagere:

Professor Ane Qvortrup (projektleder)
Lektor Eva Lykkegaard
Lektor Vibeke Christensen
Lektor Peter Henrik Raee
Lektor Finn Wiedemann
Lektor Anette Grønning
Adjunkt Thomas Enemark Lundtofte
Videnskabelig assistent Casper J. D. Jensen
Videnskabelig assistent Cecilia Maria Hammersholt Pedersen

Indhold

01	Notation	3
02	Indledning	4
02.01	Om rapporten	4
02.02	Stikprøvedesign	6
02.03	Præsentation af data	6
02.04	Responskalaer	6
03	Datagrundlag	7
03.01	Stikprøve og respondenter	7
04	Svar på spørgeskemaet	8
04.01	Betydning af coronavirus for hverdagen defined.	Error! Bookmark not
04.02	Bekymring for sygdom defined.	Error! Bookmark not
04.03	Sociale relationer og netværk	8
04.04	Emotionel trivsel	9
04.05	Social trivsel	10
04.06	Mestringsoplevelse	10
04.07	Tro på egne evner	11
04.08	Fagligt engagement	11

01 Notation

<i>Forkortelse</i>	<i>Betydning</i>	<i>Forklaring</i>
N	Antal af respondenter der har besvaret spørgsmålet.	
Kumulativ %	Kumulativ procent	
Gns	Aritmetisk gennemsnit	
SD	Standard afvigelse (standard deviation)	Standardafvigelsen udregnes som kvadratroden af variansen og angiver, hvor tæt observationer er på gennemsnittet.
V	Varians	Variansen måler spredning af observationer fra gennemsnittet og udregnes som gennemsnittet af kvadratroden af afstanden fra middelværdien.
Median	Median	Middelværdier. Den midterste værdi. Middelværdier på likert-skalaer udregnes under den antagelse at der for likert-skala-svarkategorierne er 'lige langt imellem hver svarkategori'
CV	Variations-koefficient (Coefficient of variation)	Et standardiseret mål fra 0-1 for spredning og defineres som forholdet mellem standardafvigelsen og gennemsnittet.
IKO	Interkvartilområdet (Interquartile Range)	Interkvartilområdet (IKO) er forskellen mellem første kvartil og tredje kvartil. IKO viser spredningen af observationer uden at være sensitiv overfor yderligt liggende værdier.
Skævhed	Skævhed (skewness)	Skævheden er et tal der referer til asymmetri i distributionen. Det er udregnet fra, hvor meget distributionen afviger fra en normal distribution. Fordelinger kan udvise højre (positive) Skævhed eller venstre (negative) Skævhed i varierende grad. En normalfordeling (klokkekurve) udviser nul Skævhed

02 Indledning

02.01 Om rapporten

Denne rapport beskriver resultaterne fra første kvantitative dataindsamling i form af spørgeskemaer til 0.-2. klasses grundskoleelever i projektet "COVID 19, 'building back better". Projektets baggrund er det forhold, at de konstante forandringer af skolerammerne fra forår 2020 til sommer 2021 grundet COVID 19 har forstyrret den traditionelle måde at organisere lege- og læringsaktiviteter i skolen på og også lærer- og elevrollerne, ligesom det har forandret rammerne for og betydningen af gode læringsmiljøer. Herudover har forandringerne af skolerammerne haft en række forskellige konsekvenser for elevernes læring og socio-emotionelle erfaringer forstået som de følelsesmæssige erfaringer de gør sig i de sociale og faglige kontekster, de deltager i. For dybdegående at forstå forandringerne og konsekvenserne, følger projektet "COVID 19, 'building back better" systematisk eleverne fra skoler i 7 kommuner i et to-årigt perspektiv. Projektet er muliggjort af en bevilling fra A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal.

Formålet med projektet "COVID 19, 'building back better" er at skabe viden om situationen, hvor skoleelever efter de konstante forandringer af skolerammerne vender tilbage til de institutionelle rammer, herunder at skabe viden om den måde lege- og læringsmiljøer organiseres på, og hvilken betydning det har for børnenes læring og socio-emotionelle erfaringer. Desuden er det hensigten at kortlægge de strategier og ressourcer, der bliver anvendt af skoler, ledere, lærere og pædagoger i forbindelse med genåbningen, for få viden om betydningen af forskellige strategier og ressourcer.

Tidligere internationale studier peger på, at pandemier eller samfundskriser i mere generel forstand ændrer vores måde at gøre skole på (nyt indhold, nye organiseringer af skoledagen og nye læringsmiljøer)¹. Dette bekræftes i Qvortrup, et al. (2020, 2021c), som kortlægger læringsaktiviteter i den virtuelle distance-undervisning og Qvortrup et al. (2021b,d), som viser, hvordan hygiejneregler og -restriktioner i forbindelse med første genåbning i 2020 førte til øget brug af fx udendørsaktiviteter i mindre grupper af elever og i forløb, som ikke var fagopdelt som traditionelt. Tidligere studier peger også på, hvordan ændringerne og selve situationen har en række konsekvenser for både det pædagogiske personale og for elevernes læring og trivsel². Imidlertid er det vigtigt, at konsekvenserne har vist sig at være uforudsigelige samt kontekst- og situationssafhængige³. Dette bekræftes i Qvortrup et al (2021), der viser, at der er signifikante forskelle mellem kommuner ift. konsekvenser af COVID-19, og at fx forældrenes oplevelse af støtte fra skolen korrelerer med elevernes sociale velvære, hvilket indikerer, at de konkrete strategier på

¹ jf. fx Van Wyk & Lemmer 2007; Dooyema et al. 2014; Butcher 2020; Yao et al 2020; Xai 2020; Qvortrup et al. 2020f, Qvortrup et al. 2021a,b,c,d,e; Wistoft et al 2020, Wistoft et al 2021, a, b

² Brooks et al 2020; Brugess et al 2020; Gyangjai et al 2020; Zhang et all 2020; Rundle et al 2020; Qvortrup et al. 2020f, Qvortrup et al. 2021a,b,c,d,e; Wistoft et al 2020, Wistoft et al 2021, a, b

³ Jung et al., 2013; Prematunge et al., 2012; Nyhan et al., 2012; Xia & Liu 2013; Bish, et al., 2011

kommune og skoleniveau gør en forskel. For at forstå situationen og afbøde konsekvenser mest muligt er det altså nødvendigt med en løbende solid videnindsamling.

Systematisk viden om situationen vil være et solidt fundament for fremtidig styrkelse af skolen baseret på ideen om 'building back better', "not only getting economies and livelihoods back on their feet quickly, but also safeguarding prosperity for the longer term. [...]. At the heart of this approach is the transition to more inclusive, more resilient societies" (OECD 2020). Ved et sådant fokus, er det selvfølgelig helt afgørende at være opmærksom på, at situationens unikke karakter gør, at der på ingen måde kan generaliseres direkte til fremtidige situationer.

Projektets forskningsspørgsmålet er:

Hvordan påvirker forskellige strategier, indsatser og læringsmiljøer i forbindelse med skoleåbningerne elevernes læring og trivsel i et aktuelt og fremtidigt perspektiv, og hvad kan vi lære af Covid-19-situationen baseret på ideen om 'building back better'?

Dataene til denne rapport er indsamlet i juni 2022 blandt 0.-2. klasses-eleverne i de deltagende kommuner. Disse data suppleres i projektet af andre typer af data indsamlet på samme tidspunkt:

- Kvantitative dataindsamling i form af spørgeskemaer til følgende aktører i de syv kommuner:
 - Elever fra 0.-2. klasse
 - Elever fra 3.-9. klasse
 - Forældre til eleverne i 0.-9. klasse
 - Lærere og pædagoger
 - Skoleledere
- Kvalitativ dataindsamling i form af interviews med de følgende aktører i fem kommuner:
 - Børne- og ungedirektører
 - Skolechefer
 - Skoleledere
 - Lærere/pædagoger
 - Elever
 - Forældre

Undersøgelser formidles løbende både til de involverede skoler og kommuner og til sektoren generelt, så de får mulighed for at bruge undersøgelse som vidensgrundlag for deres fortsatte arbejde. Alle rapporter ledsages af korte notater, som opsummerer væsentlige pointer, og som gør dataene let tilgængelige

02.02 Stikprøvedesign

Projektet har ikke fulgt et systematisk stikprøvedesign. Derfor er stikprøven ikke repræsentativ.

02.03 Præsentation af data

Data i rapporten præsenteres på følgende måde:

- 1) Først præsenteres de forskellige spørgsmål under hvert tema som tabeller, der viser svarfordeling på hver enkelt spørgsmål.
- 2) Herefter præsenteres summerede statistikker for de enkelte spørgsmål. En række statistiske mål præsenteres, hvoraf nedenstående er særligt interessante for de fleste læsere:
 - a. Gennemsnittet, som er den gennemsnitlige placering på responsskalaen for et givent spørgsmål (gns). Dette kan fortolkes som den generelle enighed/grad/hyppighed etc. i stikprøven, afhængig af hvilken responskala spørgsmålet har. Skalaen med de numeriske værdier står beskrevet i en note under hver tabel.
 - b. Antallet af respondenter der har besvaret spørgsmålet (N)
 - c. Medianen

02.04 Responsskalaer

I spørgeskemaet har alle respondenter haft mulighed for at svare "ved ikke/ønsker ikke at svare". Dette betyder at antallet af respondenter (N), der har besvaret et givent spørgsmål, varierer gennem rapporten. Antallet af manglende besvarelser vises ikke i rapporten.

03 Datagrundlag

03.01 Stikprøve og respondenter

Tabel 1: Kommune

	N	%	Kumulativ %
Svendborg	325	20,9	20,9
Tønder	230	14,8	35,7
Odense	871	56,0	91,6
Jammerbugt	33	2,1	93,8
Ringsted	27	1,7	95,5
Fredensborg	9	0,6	96,1
Høje-Taastrup	60	3,9	99,9
Anden Kommune	1	0,1	100,0
Total	1556	100,0	

Tabel 2: Svarstatus

	N	%	Kumulativ %
Nogen svar	23	1,48	1,48
Gennemført	1533	98,52	100,0
Total	1556	100,0	

Tabel 3: Klassetrin

	N	%	Kumulativ %
0. klasse	373	24,0	24,0
1. klasse	519	33,4	57,3
2. klasse	664	42,7	100,0
Total	1556	100,0	

Tabel 4: Køn

	N	%	Kumulativ %
Pige	759	48,8	48,8
Dreng	777	49,9	98,7
Andet	20	1,3	100,0
Total	1556	100,0	

04 Svar på spørgeskemaet

04.01 Bekymringer i hverdagen

I afsnit 04.01 bliver eleverne bedt om at vurdere, hvor bange de er for selv at, eller familie/venner skulle, få Corona, samt hvor bange de er for, at der vil udbryde krig. Samtidigt bliver de spurgt om de har haft Corona.

Hvor enig eller uenig er du i følgende?

Tabel 5: Bekymringer i hverdagen

	N	Ved ikke	Ja%	Nej%
Jeg har haft Corona	1533	58	81,1	18,9
Jeg er bange for at blive syg	1533	130	32,3	67,7
Jeg er bange for, at min familie/venner skal blive syge	1533	176	61,8	38,2
Jeg er bange for krig	1533	127	71,3	28,7

Noter. Skala: 1 "Ja", 0 "Nej". Procentsatser udregnet ud fra N minus Ved ikke.

Når det kommer til, hvor stor en andel af respondenterne som har haft Corona, samt hvor bange de er for sygdom og krig, så viser Tabel 5, at 81% har haft sygdommen, hvor 19% ikke har. Derudover ses det, at 32% svarer, at de er bange for at få Corona, mens 62% angiver at de er bange for at deres familie/venner skulle få sygdommen. Ift. Disse to spørgsmål ses der et markant fald sammenlignet med forrige måling i december 2021 på hhv. 20% og 17%. Ser man på elevernes frygt for, at der skulle udbryde krig, så svarer 71%, at det er noget som de er bange for. Dette spørgsmål er en ny tilføjelse til spørgerammen siden sidste måling.

04.02 Sociale relationer og netværk

Afsnit 04.02 handler om sociale relationer og netværk i skolen. Hensigten med denne del af spørgeskemaet er på den ene side at tegne et billede af, om nedlukninger og restriktioner har påvirket elev-elev- og lærer-elev-relationer på skolen. På den anden side er det hensigten at undersøge, hvordan elevers læringsmæssige og faglige relationer i undervisningen er. Eleverne får en række udsagn om deres relationer, hvor de skal angive, om de er enige eller uenige.

Tabel 6: Sociale relationer og netværk

	N	Ved ikke	Ja%	Nej%
Jeg kan godt lide mine lærere i skolen	1556	144	98,5	1,5
Vi har det godt sammen i min klasse	1556	294	93,2	6,8
Hvis der er skole-opgaver jeg ikke forstår, er det nemt at få hjælp fra en lærer	1555	224	88,8	11,2
Hvis der er skole-opgaver jeg ikke forstår, er det nemt at få hjælp fra en kammerat	1554	278	82,8	17,2
Jeg ved for det meste, hvad lærerne vil have mig til at lave	1554	252	88,4	11,6

Noter. Skala: 1 "Ja", 0 "Nej". Procentsatser udregnet ud fra N minus Ved ikke.

Som det fremgår af Tabel 8, så kan langt størstedelen af eleverne (99%) godt lide deres lærere i skolen. Tilsvarende oplever størstedelen af eleverne (93%), at klassen har det godt sammen. 89% angiver, at det er nemt at få hjælp fra en lærer, mens 83% oplever, at det er nemt at få hjælp fra en klassekammerat. 88% angiver, at de for det meste ved, hvad lærerne vil have dem til at lave. For disse spørgsmål er der ikke sket betydelige ændringer i svarfordelingen siden sidste måling.

04.03 Emotionel trivsel

I projektet arbejder vi med to former for trivsel, emotionel trivsel og social trivsel. Den emotionelle trivsel handler om elevernes humør og motivation, mens den sociale trivsel handler om deres oplevelse af at passe ind i klassen og have gode kammerater. I denne sektion 04.04 præsenteres elevernes svar på spørgsmålene, der retter sig mod den emotionelle trivsel, mens den efterfølgende sektion 04.05 præsenterer svarene på spørgsmålene om social trivsel.

Tabel 7: Emotionel trivsel

	N	Ved ikke	Ja%	Nej%
Jeg er tit glad	1554	218	92,0	8,0
Jeg er tit i godt humør	1554	241	91,5	8,5
Jeg er tit ked af det	1554	216	14,7	85,3
Jeg er tit glad for at gå i skole	1554	205	91,8	8,2

Noter. Skala: 1 "Ja", 0 "Nej". Procentsatser udregnet ud fra N minus Ved ikke.

Det første spørgsmål i tabellen som omhandler emotionel trivsel, Tabel 7, går på elevernes oplevelse af, om de ofte føler sig glade. 92% angiver, at det gør de, mens 8% angiver det modsatte. Samme fordeling finder vi ved elevernes oplevelse af at være i godt humør. Når vi spørger negativt til, om eleverne tit oplever at være kede af det, angiver 15%, at det gør de, mens 85% ikke gør det. Sidste spørgsmål omhandler, om elever ofte er glade for at gå i skole. 92% af respondenterne er enige i, at det er de, mens 8% angiver, at de ikke er. Disse svarfordelinger har ikke ændret sig markant siden december 2021.

04.04 Social trivsel

Som allerede nævnt præsenterer vi i denne sektion elevernes svar på spørgsmålene om social trivsel. De får tre spørgsmål, der handler om, om de føler, de passer ind, om de bliver holdt uden for, og om de har gode klassekammerater.

Hvor enig eller uenig er du?

Tabel 8: Social trivsel

	N	Ved ikke	Ja%	Nej%
Jeg passer godt ind i klassen	1552	309	91,6	8,4
Jeg bliver holdt udenfor	1552	259	15,2	84,8
Jeg har gode klassekammerater	1552	157	96,2	3,8

Noter. Skala: 1 "Ja", 0 "Nej". Procentsatser udregnet ud fra N minus Ved ikke.

Som det fremgår af Tabel 8, føler 92% af eleverne, at de passer godt ind, mens 8% har den modsatte oplevelse. Det næste spørgsmål går på, om eleverne oplever at blive holdt udenfor. Som tabellen viser, oplever 85% af elever ikke at blive holdt udenfor, mens det omvendt er 15%, der har denne oplevelse. Det er da også en stor del af eleverne, der oplever at have gode klassekammerater. 96% angiver, at det har de, mens kun 4% angiver ikke at have gode klassekammerater. Disse tal er meget stabile i forhold til målingen i december 2021.

04.05 Mestringsoplevelse

Efter at have set på elevernes emotionelle og sociale trivsel, skal vi i dette afsnit 04.06 se på deres mestringsoplevelser, dvs. elevernes oplevelse af at være i stand til at mestre konkrete aktiviteter i undervisningen. Eleverne er blevet spurgt om, om de føler det nemt at følge med i timerne, om de forstår det, de lærer om og om de oplever det svært at følge med i undervisning. De bliver bedt om at angive ja eller nej til tre statements. Tænk på skolen. I hvilken grad oplever du dette når du er sammen med andre?

Tænk på skolen. Er du enig eller uenig?

Tabel 9: Mestringsoplevelse

	N	Ved ikke	Ja%	Nej%
Det er nemt at følge med i timerne	1550	308	85,4	14,6
Jeg forstår det meste af det vi lærer om i skolen	1550	200	92,2	7,8
Det er svært for mig at følge med i skolen	1550	238	19,1	80,9

Noter. Skala: 1 "Ja", 0 "Nej". Procentsatser udregnet ud fra N minus Ved ikke.

Som det fremgår af Tabel 9, oplever 85% af eleverne, at det er nemt at følge med i timerne, mens 15% angiver, at det ikke er nemt. Endnu flere er positive, når det kommer til oplevelsen af at forstå det meste af undervisningen. Her er 92% enige, mens 8% er uenige. Og sidst viser tabellen, at 19% af eleverne oplever, at det er svært at følge med i undervisningen, mens 81% ikke har denne oplevelse. Disse tal er en smule forbedrede siden sidste måling i det at fordelingen af dem som svarer "Ja" de første to spørgsmål er steget med 2%, hvor fordelingen af dem som svarer "Nej" til det sidste spørgsmål er steget med 3%.

04.06 Tro på egne evner

Spørgsmålene i forrige afsnit leder godt over i dette afsnit 04.06 om troen på egne evner. Hvor spørgsmålene i forrige sektion refererede til elevernes oplevelse af at være i stand til at mestre konkrete aktiviteter i undervisningen (et situationelt perspektiv), handler spørgsmålene i denne sektion om en bredere og mere generel tro på egne evner.

Tænk på, hvordan du selv syntes du er. Er du enig eller uenig?

Tabel 10: Tro på egne evner

	N	Ved ikke	Ja%	Nej%
De andre i min klasse er meget bedre end mig	1546	460	28,4	71,6
Mine lærere er glade for at undervise mig	1546	230	93,9	6,1
Jeg er ikke så god til at gå i skole	1546	268	17,4	82,6

Noter. Skala: 1 "Ja", 0 "Nej". Procentsatser udregnet ud fra N minus Ved ikke.

Eleverne bliver først bedt om at sammenligne sig med øvrige elever, idet de skal angive om de er enige eller uenige i, at "De andre elever er meget bedre end mig". Som det bliver klart i Tabel 10, angiver 28% af eleverne, at de andre elever er bedre, mens 72% ikke har denne oplevelse. Dette indikerer en lille stigning siden sidste måling (2%) i elever som *ikke* har denne oplevelse. Det næste udsagn, som eleverne skal forholde sig til, er "Mine lærere er glade for at undervise mig". Her er 94% enige, mens 6% er uenige. Afslutningsvist skal eleverne angive, om de er enig i udsagnet "Jeg er ikke så god til at gå i skole". Her er 17% enige i, at det er de ikke, mens 83% ikke er enige i udsagnet. For det sidste spørgsmål er der sket en markant ændring siden sidst, i det at 10% flere svarer "Nej" til, at de *ikke* skulle være gode til at gå i skole.

04.07 Fagligt engagement

Den afsluttende tabel i rapporten (Tabel 11) præsenterer elevernes svar på en række spørgsmål, der bruges til at undersøge elevernes faglige engagement, forstået både som det, de bliver tilbudt, og som det de selv udsiger. Igen får eleverne en række statements, denne gang 5 stk., og de bliver bedt om at angive, om de er enige eller uenige heri.

Tænk på når du er i skole. Er du enig eller uenig?

Tabel 11: Fagligt engagement

	N	Ved ikke	Ja%	Nej%
Jeg er med til at bestemme hvad vi laver i skolen	1542	307	52,2	47,8
Jeg bliver glad/stolt, når jeg laver mit skolearbejde	1542	187	85,8	14,2
Jeg synes noget skolearbejde er lige så sjovt som at spille computer, læse en god bog eller se en film	1542	197	75,6	24,4
Jeg forsøger at lave så lidt som muligt i skolen	1542	163	12,9	87,1
Jeg synes ikke, skoleemner er særligt spændende	1542	324	30,7	69,3

Noter. Skala: 1 "Ja", 0 "Nej". Procentsatser udregnet ud fra N minus Ved ikke.

Som det fremgår af Tabel 11, oplever 52%, at de har medbestemmelse over, hvad de laver i skolen, mens 48% ikke har denne oplevelse. Dette udgør en markant stigning på ca. 10% siden sidste måling i elever som oplever medbestemmelse. 86% føler en glæde/stolthed ved at lave skolearbejdet, og 76% synes ligefrem, at det er lige så sjovt som at spille computer, læse en god bog eller se en film. 87% har ikke en oplevelse af at forsøge at lave så lidt som muligt, mens det omvendt gælder for 13%. 31% angiver, at de ikke synes, skoleemner er særligt spændende, mens 69% ikke oplever dette. Der er ikke sket nogle betydelige ændringer i svarfordelingen for disse spørgsmål.

Syddansk Universitet
Campusvej 55 Odense –
DK-5230
Telefon: +45 6550 1000
sdu@sdu.dk
www.sdu.dk